

Verhuizingen en huishoudensveranderingen in Nederland: verschillen tussen COROP-regio's

Peter Ekamper¹⁾ en Mila van Huis²⁾

In 2002 hing ruim de helft van het aantal verhuizingen samen met een huishoudensverandering. De belangrijkste motieven om te verhuizen zijn uit huis gaan en gaan samenwonen.

De verhuiskansen zijn het hoogst in Noord-Nederland, Flevoland en de grote steden in Zuid-Holland, het laagst in het zuiden van Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Vooral jongeren in Zeeland en het noordoosten van Nederland verhuizen relatief vaak met als reden uit huis gaan..

1. Inleiding

Jaarlijks verhuizen binnen Nederland bijna 1,5 miljoen personen, ongeveer één op de tien inwoners. Eén miljoen mensen verhuizen binnen de eigen woongemeente. De verhuisstromen zijn zeer divers naar samenstelling en omvang van het huishouden en naar verhuismotief.

Vanuit beleidsoogpunt is goed inzicht in de verhuismotieven essentieel. Verhuizingen zijn immers gerelateerd aan ontwikkelingen op het gebied van woningmarkt, werkgelegenheid en diverse voorzieningen. Redenen om te verhuizen hebben vaak te maken met demografische veranderingen in het huishouden, zoals relatievorming door samenwonen en trouwen of relatieontbinding door (echt)scheiding. Andere redenen om te verhuizen hebben te maken met (verandering van) werk, opleiding en de woning en/of woonomgeving. Dit artikel beschrijft een analyse van de regionale verschillen in verhuiskansen, verhuisafstanden en huishoudensgerelateerde verhuismotieven.

2. Methode en gegevens

Een (demografische) verandering in het huishouden kan een belangrijke reden zijn om te verhuizen. Sommige veranderingen in het huishouden impliceren per definitie een verhuizing. Het gaat dan, bijvoorbeeld, om jongeren die het ouderlijk huis verlaten en zelfstandig gaan wonen. Andere veranderingen, zoals het krijgen van kinderen, zijn eerder een aanleiding om te verhuizen. Bijna alle veranderingen in de samenstelling van het huishouden zijn een potentieel verhuismotief.

Om verhuizingen vanwege huishoudensveranderingen te onderzoeken, is het eerst nodig om de huishoudensveran-

deringen in kaart te brengen. Dat gebeurt op basis van de CBS-Huishoudensstatistiek. Deze statistiek bevat van iedere persoon in Nederland gegevens over geslacht, leeftijd, positie in het huishouden, de omvang en samenstelling van het huishouden en het adres op 1 januari. Door voor twee opeenvolgende jaren de huishoudensbestanden op persoonsniveau te koppelen, kan voor iedere persoon de huishoudenssituatie in beide jaren worden vergeleken. Door de huishoudensposities, huishoudensomvang en adressen te vergelijken, kan worden nagegaan of de samenstelling van het huishouden is veranderd en of de betrokkene is verhuisd. Ook mensen die dezelfde positie in het huishouden hebben, kunnen een huishoudensverandering hebben meegemaakt. Een echtpaar met kinderen kan er bijvoorbeeld een kind bij gekregen hebben. In dit geval is de huishoudenspositie gelijk gebleven, en is de omvang van het huishouden veranderd.

Een beperking van deze methode is dat alleen gegevens van personen worden beschouwd die zowel op 1 januari van een jaar als op 1 januari van het volgende jaar in de Gemeentelijke Basisadministratie – de basis voor de Huishoudensstatistiek – waren opgenomen. Degenen die in de loop van het jaar zijn geboren, gestorven, geïmmigreerd of geëmigreerd, zijn niet in de analyse betrokken. Bovendien zijn personen die in een jaar diverse keren zijn verhuisd in de analyse slechts één keer als verhuisd waargenomen.

3. Resultaten voor Nederland

3.1 Verhuizingen

Uit de analyse van de Huishoudensstatistiek blijkt dat in 2002 2,6 miljoen personen een verandering in het huishouden hebben meegemaakt. Dit komt neer op ongeveer één op de zes inwoners. Het aantal unieke demografische gebeurtenissen dat deze veranderingen heeft veroorzaakt, is lager, omdat één huishoudensverandering vaak betrekking heeft op meer dan een persoon. Bij een echtscheiding of huwelijk zijn immers minstens twee personen betrokken. In 2002 zijn 1,4 miljoen personen binnen Nederland verhuisd, ofwel 8,7 procent van de bevolking. Van ruim de helft van de verhuisden, 735 duizend personen, is ook de samenstelling van het huishouden veranderd. De verhuiskans van personen die ook een verandering van huishoudenssamenstelling hebben meegemaakt, is 28,2 procent. Van personen van wie het huishouden niet is veranderd, is de verhuiskans een factor vijf lager (*staat 1*).

3.2 Huishoudensgerelateerde motieven

In *staat 2* worden de verhuizingen getoond van iedereen die een huishoudensverandering heeft meegemaakt, naar

Dit artikel is gebaseerd op een onderzoek door het CBS en het NIDI, in opdracht van het Ruimtelijk Planbureau en het Directoraat-generaal Wonen van het Ministerie van VROM.

¹⁾ Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut, Den Haag.

²⁾ Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg.

Staat 1
Verhuizingen en verhuiskansen, 2002

	Verhuizingen	Verhuiskans
	x 1 000	%
Totaal	1 407,9	8,7
waarvan met huishoudensverandering	735,1	28,2
zonder huishoudensverandering	672,8	5,1

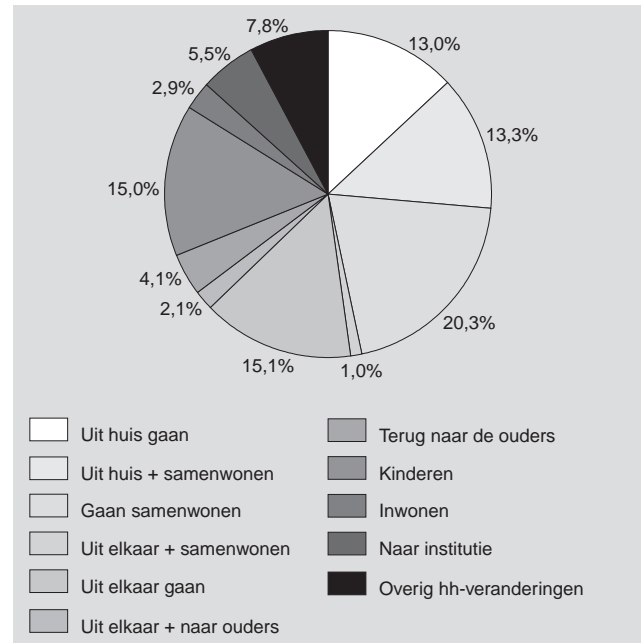
huishoudenspositie vóór de verhuizing (op 1 januari 2002) en na de verhuizing (op 1 januari 2003). Voor de overzichtelijkheid zijn sommige huishoudensposities samengevoegd.

Deze aan het huishouden gerelateerde verhuizingen kunnen worden ingedeeld naar een aantal motieven:

1. Uit huis gaan
2. Uit huis gaan en gaan samenwonen
3. Gaan samenwonen
4. Uit elkaar gaan en gaan samenwonen
5. Uit elkaar gaan
6. Uit elkaar gaan en terug naar de ouders
7. Terug naar de ouders
8. Wijziging van het kindertal (gezinsuitbreiding, verkleining van de huishoudensomvang)
9. Gaan inwonen bij een ander huishouden
10. Naar een institutioneel huishouden
11. Overige

De 735 duizend verhuisde personen uit 2002 zijn volgens het schema in *bijlage 1* naar type huishoudensmotief ingedeeld. De meest voorkomende motieven om te verhuizen zijn uit huis gaan en gaan samenwonen, al dan niet in combinatie (*grafiek 1*). Ruim een kwart van de personen verhuist om uit huis te gaan. Van hen ging ongeveer de helft ook direct samenwonen. Ruim 20 procent van alle verhuisde personen verhuist om te gaan samenwonen zonder een combinatie met een ander motief. Vijftien procent van de personen verhuist vanwege kinderen. Het gaat dan om verhuizingen vanwege gezinsuitbreiding (geboorte van een kind), of omdat kinderen uit huis zijn gegaan. Kinderen die in het jaar van verhuizen een broertje of zusje hebben gekregen, vallen ook onder dit verhuismotief. Eveneens 15 procent van de personen verhuist vanwege het verbreken van een relatie. Nog eens ruim 5 procent van de verhuisde personen ging naar een verpleeg- of ver-

1. Verhuizingen naar huishoudensmotief, 2002

zorgingshuis, en ruim 6 procent is weer bij de ouders gaan wonen.

3.3 Verhuissafstand naar motief

Aanvullend inzicht in de verhuisdynamiek kan verkregen worden door de verhuissafstand te analyseren. Voor het bepalen van de verhuissafstand is gebruik gemaakt van het Geografisch Basisregister. Dit register bevat alle adressen in Nederland. Per adres zijn onder andere de coördinaten van het rastervierkant van 500 x 500 meter volgens de Rijksdriehoekmeting opgenomen. Het register wordt door het CBS jaarlijks geactualiseerd. Deze zogenoemde RD-coördinaten of vierkantcodes zijn gekoppeld aan de adressen van de huishoudensbestanden. Op deze manier kan voor iedere verhuisde persoon de afstand worden berekend waarover de verhuizing heeft plaatsgevonden. De zo berekende afstand is de afstand in vogelvlucht tussen twee adressen en niet de afstand die men over de weg aflegt.

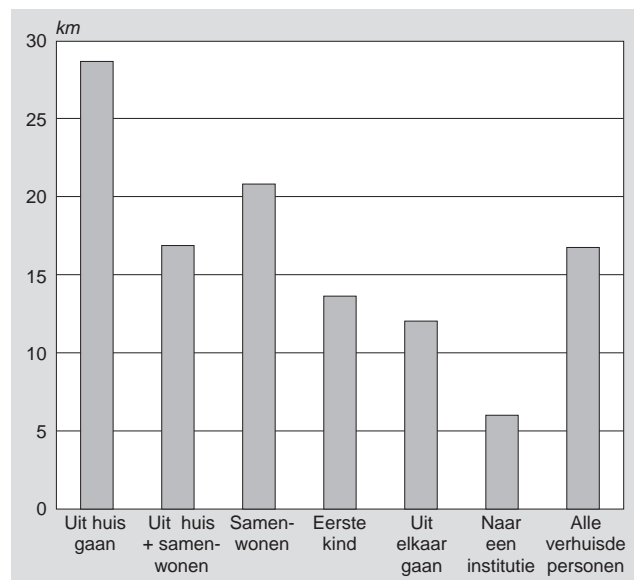
De gemiddelde verhuissafstand in 2002 was 16,7 kilometer. Er bestaan echter grote verschillen in verhuissafstand naar

Staat 2
Personen die in 2002 zijn verhuist en een huishoudensverandering hebben meegemaakt

Huishoudenspositie 1-1-2002	Huishoudenspositie 1-1-2003							Totaal
	kind	alleenstaande	partner zonder kind	partner met kind	eenouder	institutioneel	overig	
	x 1 000							
Kind	84,6	95,1	91,7	6,2	0,8	5,7	15,8	299,9
Alleenstaande	18,7		76,2	14,5	2,6	22,1	13,6	147,7
Partner zonder kind	12,9	46,5	17,6	20,1	1,1	8,5	6,8	113,6
Partner met kind	2,3	15,4	13,9	40,2	16,7	1,1	3,1	92,8
Eenouder	0,0	2,8	1,6	9,5	4,0	0,8	0,8	19,5
Institutioneel	3,1	8,2	2,2	0,5	0,5	0,3	2,6	17,4
Overig	8,1	15,0	10,7	2,8	1,8	1,8	4,1	44,3
Totaal	129,8	183,0	213,8	93,9	27,4	40,3	46,8	735,1

verhuismotief. Jongeren die uit huis gaan, verhuizen over de grootste afstanden (gemiddeld 28,6 km.; *grafiek 2*). In deze groep zitten ook de jongeren die verhuizen omdat ze gaan studeren. Vooral verhuizingen vanwege het volgen van opleidingen in het hoger onderwijs vinden vaak plaats over relatief grote afstanden. Verhuizen naar een verpleeg- of verzorgingshuis gaat gemiddeld over de kortste afstand (6 km.). Ouderen gaan vaak naar een verpleeg- of verzorgingshuis dat in de buurt van de laatste woning ligt.

2. Gemiddelde verhuissafstand naar type huishoudensmotief, 2002

4. Resultaten voor COROP-regio's

4.1 Verhuiskansen

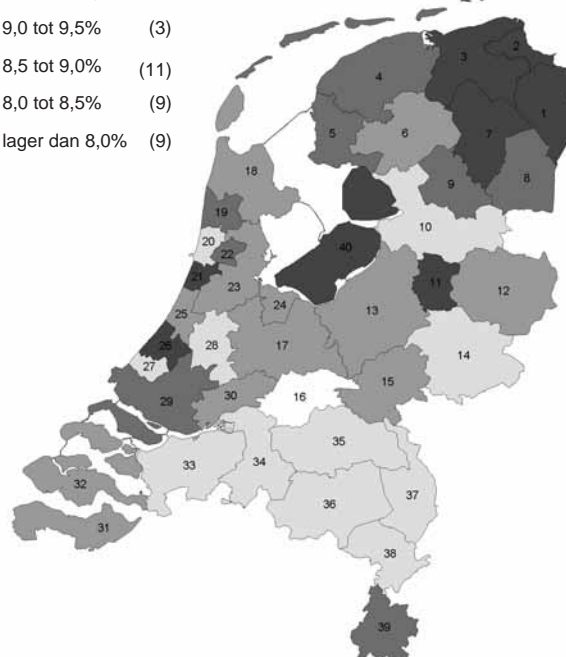
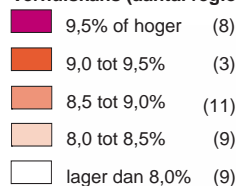
Voor het analyseren van verhuizingen op regionaal niveau is gekozen voor het COROP-niveau. De COROP-indeling is een indeling van Nederland in 40 gebieden en vormt een regionaal niveau tussen gemeenten en provincies. De COROP-indeling is gedetailleerd genoeg om mogelijke onderliggende regionale verschillen te kunnen duiden. *Bijlage 2* geeft het overzicht van alle COROP-regio's.

Tussen de COROP-regio's bestaan grote verschillen in verhuiskansen. Het geringst (6,9 procent) zijn de verhuiskansen in Zuidwest-Gelderland (COROP-nummer 16), het hoogst (11,7 procent) in Overig Groningen (COROP-nummer 3). De verhuiskansen zijn berekend per COROP-regio van herkomst. Verschillen tussen COROP-regio's kunnen echter (voor een deel) een gevolg zijn van verschillen in de samenstelling van de bevolking naar leeftijd of de samenstelling van het huishouden in de regio. Jongeren verhuizen bijvoorbeeld vaker dan ouderen, waardoor de verhuiskansen in een COROP-regio met een relatief jonge bevolking groter zijn dan die in COROP-regio's met een minder jonge bevolking. Een beter inzicht in de verhuisontwikkelingen wordt verkregen door de verhuiskansen te standaardiseren naar geslacht, leeftijd en huishoudenspositie. In *grafiek 3* zijn de verhuiskansen gestandaardiseerd weergegeven.

De verschillen tussen de COROP-regio's worden door de standaardisatie iets minder groot. De gestandaardiseerde verhuiskansen lopen uiteen van 7,6 procent in Zuidwest-Gelderland tot 11,1 procent in de Agglomeratie 's-Gravenhage. De standaardisatie heeft het grootste effect voor Overig Groningen en Groot Amsterdam. Door de standaardisatie van de verhuiskansen daalt bijvoorbeeld Groot Amsterdam uit de topvijf (met 9,9 procent) naar een gemiddelde positie (negentiende met 8,9 procent). De gestandaardiseerde verhuiskansen zijn het hoogst in Noord-Nederland, Flevoland en de grote steden in Zuid-Holland, en het laagst in het zuiden van Gelderland, Noord-Brabant en Limburg (met uitzondering van Zuid-Limburg).

3. Verhuiskansen, gestandaardiseerd naar geslacht, leeftijd en huishoudenspositie, per COROP-regio van herkomst, 2002

Verhuiskans (aantal regio's)

4.2 Verhuissafstand

Er bestaan grote verschillen in verhuissafstand tussen de COROP-regio's, variërend van 29,5 km. in Overig Groningen tot circa 11 km. in de Zaanstreek (*grafiek 4*). Hierbij gaat het om de gemiddelde afstand van verhuizingen per COROP-regio van herkomst. In het algemeen geldt dat hoe westelijker de COROP-regio is gelegen, met name in de Randstad, hoe korter de gemiddelde verhuissafstand is. Uit de relatief geringe verhuissafstand in de Randstad komt de centrale positie van deze regio tot uitdrukking. De Randstad vormt nog steeds de economische kern van Nederland en is het dichtstbevolkte gebied met de hoogste woningdichtheid.

Niet alleen in het westen van Nederland, maar ook in Noord-Brabant en Noord- en Midden-Limburg zijn de gemiddelde verhuissafstanden relatief kort.

4.3 Verhuismotieven

Iets meer dan de helft van het aantal verhuizers heeft in 2002 ook een huishoudensverandering meegemaakt. De belangrijkste motieven om te verhuizen zijn uit huis gaan en gaan samenwonen, waarbij uit huis gaan gepaard kan gaan met samenwonen. Andere belangrijke motieven om te verhuizen zijn het krijgen van kinderen en uit elkaar gaan. In de volgende paragrafen worden bij twee huishoudensmotieven, te weten uit huis gaan en de geboorte van het eerste kind, de regionale verschillen geanalyseerd.

4.3.1 Uit huis gaan

Bij uit huis gaan kan onderscheid worden gemaakt tussen kinderen die uit huis gaan en vervolgens alleen gaan wonen en kinderen die vanuit het ouderlijk huis gaan samenwonen (al dan niet gehuwd). In 2002 hebben 207 duizend kinderen de overgang gemaakt van thuiswonend kind naar alleenstaande, (al dan niet gehuwd) samenwonende partner of eenouder. Van hen zijn er 194 duizend (93 procent) verhuisd. Niet iedere verandering van positie in het huishouden ging gepaard met een verhuizing. Verandering van huishoudenspositie zonder verhuizing komt voor bij volwassen 'kinderen' van wie de ouders zijn verhuisd of overleden. Ongeveer de helft van degenen die uit huis gaan is alleen gaan wonen; de andere helft is gaan samenwonen. Deze paragraaf heeft betrekking op de kinderen die de overgang van thuiswonend kind naar zelfstandig wonend hebben gemaakt.

Om de kansen om uit huis te gaan en alleen te gaan wonen te berekenen, is per COROP-regio van herkomst het aantal verhuisde kinderen dat alleen is gaan wonen, gedeeld door het gemiddeld aantal kinderen van 15 jaar en ouder. De kansen zijn gestandaardiseerd naar geslacht, leeftijd en huishoudenspositie. Voor heel Nederland was in 2002 de kans om uit huis te gaan en alleen te gaan wonen 5,2 procent. De hoogste uit-huis-gaankansen komen voor in de COROP-regio's Zeeuws-Vlaanderen, Agglomeratie Haarlem en Overig Groningen (*grafiek 5*). Het laagst zijn de uit-huis-gaankansen in de Zuidwest-Gelderland, Midden-Noord-Brabant en IJmond. In het algemeen zijn de uit-huis-gaankansen hoog in de COROP-regio's in Zeeland en in het noorden van Nederland. Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat kinderen uit deze COROP-regio's eerder uit huis gaan vanwege werk of opleiding omdat in deze regio's minder voorzieningen zijn dan in de andere COROP-regio's.

De gemiddelde verhuissafstand is het laagst in de Randstad en de rest van het westen van Nederland. De verhuissafstanden zijn in Zeeland en een aantal COROP-regio's in het noordoosten van het land het hoogst (*grafiek 6*). De regionale verschillen in het uit-huis-gaan vormen een van de verklaringen voor de regionale verschillen in de gemiddelde verhuissafstand in *grafiek 4*.

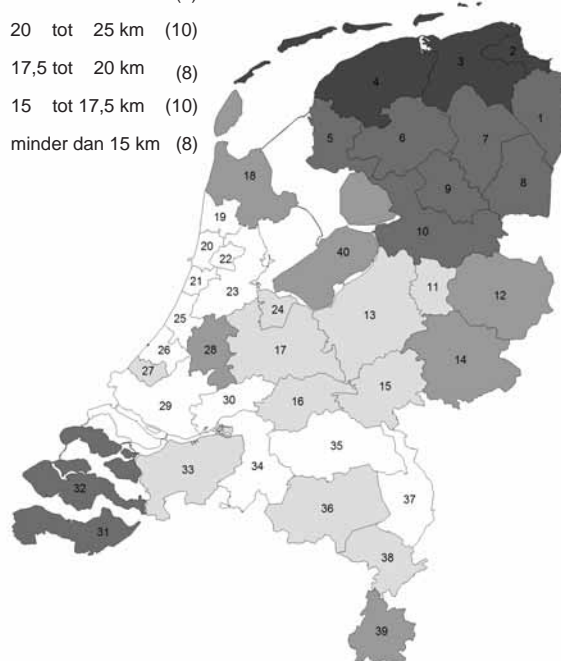
4.3.2 Geboorte eerste kind

De geboorte van een (eerste) kind kan een aanleiding zijn om te verhuizen, bijvoorbeeld omdat de huidige woonruimte te klein is of omdat de woonomgeving niet 'kind-

4. Gemiddelde verhuissafstand in kilometers per COROP-regio van herkomst, 2002

Verhuissafstand (aantal regio's)

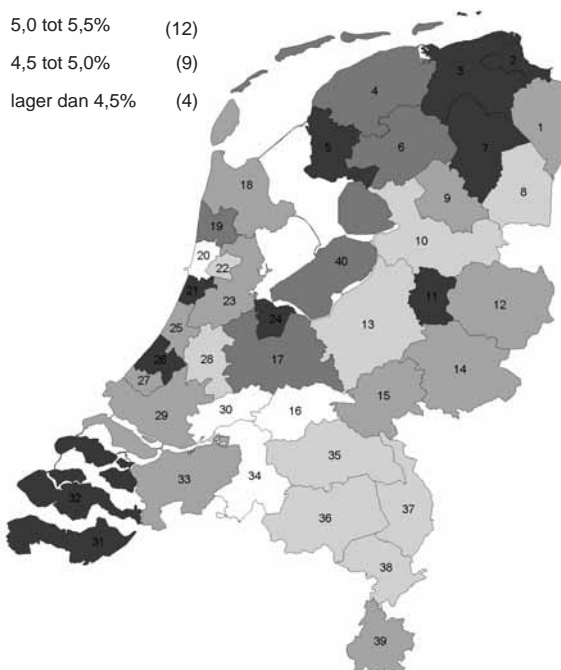
- 25 km of meer (4)
- 20 tot 25 km (10)
- 17,5 tot 20 km (8)
- 15 tot 17,5 km (10)
- minder dan 15 km (8)

5. Kans van jongeren om uit huis te gaan en op zichzelf te gaan wonen, gestandaardiseerd naar geslacht, leeftijd en huishoudenspositie, per COROP-regio van herkomst, 2002

Verhuiskans (aantal regio's)

- 6% of hoger (10)
- 5,5 tot 6,0% (5)
- 5,0 tot 5,5% (12)
- 4,5 tot 5,0% (9)
- lager dan 4,5% (4)

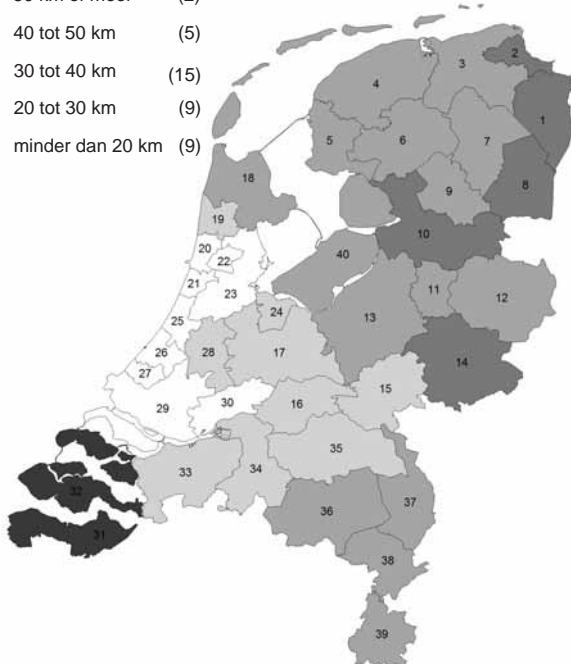

vriendelijk' genoeg is. Uit eerder onderzoek (Ekamper en Van Huis, 2002b) is gebleken dat de geboorte van het eerste kind niet leidt tot hogere verhuiskansen dan de totale verhuiskans van echtparen van dezelfde leeftijdsgroep. Mogelijk anticiperen gezinnen op een gezinsuitbreiding

6. Gemiddelde verhuysafstand van jongeren die uit huis gaan en op zichzelf gaan wonen, per COROP-regio van herkomst, 2002

Verhuysafstand (aantal regio's)

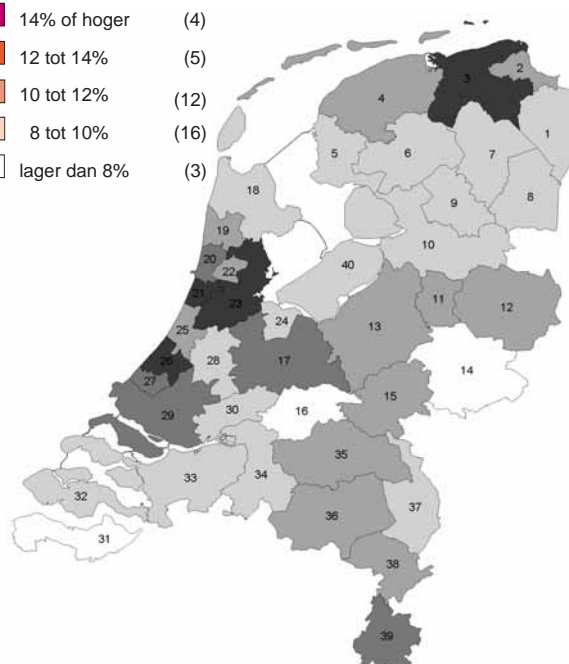
- 50 km of meer (2)
- 40 tot 50 km (5)
- 30 tot 40 km (15)
- 20 tot 30 km (9)
- minder dan 20 km (9)

7. Verhuiskansen van al dan niet gehuwd samenwonenden die een eerste kind krijgen, gestandaardiseerd naar geslacht, leeftijd en huishoudenspositie per COROP-regio van herkomst, 2002

Verhuiskans (aantal regio's)

- 14% of hoger (4)
- 12 tot 14% (5)
- 10 tot 12% (12)
- 8 tot 10% (16)
- lager dan 8% (3)

door ruim voor de geboorte van een kind te verhuizen. Een andere mogelijkheid is dat zij eerst een kind krijgen en pas later verhuizen.

In 2002 hebben bijna 155 duizend (al dan niet gehuwd) samenwonende personen tussen 15 en 50 jaar een overgang gemaakt van 'samenwoners zonder kinderen' naar 'samenwoners met kinderen'. De verhuiskans voor de samenwonenden die een eerste kind hebben gekregen is 11,6 procent. Per COROP-regio variëren de verhuiskansen van 6,6 procent voor Zuidwest-Gelderland tot 17,6 procent voor de Agglomeratie 's-Gravenhage (grafiek 7).

Vooraf in de COROP-regio's Agglomeratie 's-Gravenhage, Haarlem, Groot Amsterdam en Overig Groningen zijn de verhuiskansen groot. Waarschijnlijk wonen mensen in deze COROP-regio's vaker in een minder ruime woning of in een woonomgeving die niet als geschikt voor kinderen wordt ervaren, waardoor de noodzaak om te verhuizen bij de geboorte van het eerste kind groter is.

5. Conclusies en aanbevelingen

Uit de hier gepresenteerde analyses blijkt dat demografische veranderingen in het huishouden relevant zijn voor de verhuismobiliteit. Er bestaan bovendien grote verschillen in verhuiskansen en grote verschillen in gemiddelde verhuysafstanden tussen regio's. De analyses maken ook duidelijk dat niet alleen de veranderingen in de samenstelling van het huishouden belangrijke verhuismotieven zijn. Ook andere motieven om te verhuizen spelen een rol, zoals opleiding, werk en woonomgeving. Een goed inzicht in deze niet-huishoudensgerelateerde verhuismotieven ontbreekt echter. De gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie bieden helaas onvoldoende mogelijkheden om de

verschillende typen verhuismotief duidelijker te scheiden. Combinatie met gegevens uit andere bronnen, zoals de *Enquête Beroepsbevolking* en onderwijsstatistieken, maken dit in de toekomst wellicht wel mogelijk.

Wat in dit onderzoek ook buiten beschouwing is gebleven, is de *timing* van huishoudensovergangen en verhuizingen. In dit onderzoek zijn alleen huishoudensovergangen en verhuizingen die in hetzelfde jaar plaatsvinden met elkaar in verband gebracht. Door een longitudinale benadering in combinatie met het gebruik van de exacte datum van de gebeurtenissen, wordt duidelijker of en hoe verhuizers anticiperen of reageren op gebeurtenissen, bijvoorbeeld wanneer er wordt verhuisd bij gezinsuitbreiding.

Ook is in de analyses geen onderscheid gemaakt naar herkomstgroepering. Mogelijke verschillen in verhuisgedrag tussen autochtonen en allochtonen zijn vanwege de ook in dat opzicht veranderende samenstelling van de Nederlandse bevolking relevant voor de regionale bevolkingsontwikkeling.

Literatuur

Ekamper, P. en L.T. van Huis, 2002a, Verhuizingen vanwege veranderingen van de huishoudenssamenstelling, *Maandstatistiek van de Bevolking* 50(8), blz. 16. CBS, Voorburg/Heerlen.

Ekamper, P. en L.T. van Huis, 2002b, De relatie tussen verhuizingen en de veranderingen van de huishoudenssamenstelling in Nederland; een verkennend onderzoek naar verhuismotieven. Rapport in opdracht van het Ruimtelijk Planbureau en het Directoraat-Generaal Wonen van het Ministerie van VROM. NIDI, Den Haag.

Bijlage 1**Verdeelschema huishoudensveranderingen naar type huishoudensmotief**

van positie 2002	naar positie 2003	kind van			alleenstaand	partnen				eenouder	overig lid	overig huishouden	institutioneel
		echt-paar	samenwoners	eenouder		echt-paar	echt-paar met kind	samenwoners	samenwoners met kind				
kind van	echt-paar	8	4	5	1	2	2	2	2	1	9	11	10
	samenwoners	3	8	5	1	2	2	2	2	1	9	11	10
	eenouder	3	3	8	1	2	2	2	2	1	9	11	10
alleenstaand partner in	echt-paar	7	7	7	11	3	3	3	3	8	9	11	10
	echt-paar met kind	6	6	6	5	11	8	4	4	5	9	11	10
	samenwoners	6	6	6	5	8	8	4	4	5	9	11	10
	samenwoners met kind	6	6	6	5	3	8	11	8	5	9	11	10
eenouder		6	6	6	5	8	3	8	8	5	9	11	10
		7	7	7	8	3	3	3	3	8	9	11	10
overig lid		7	7	7	11	3	3	3	3	11	11	11	10
overig huishouden		7	7	7	11	3	3	3	3	11	9	11	10
institutioneel		7	7	7	11	3	3	3	3	11	9	11	11

1. Uit huis gaan	7. Terug naar de ouders
2. Uit huis gaan en gaan samenwonen	8. Kinderen (= gezinsuitbreiding of gezinskrimping)
3. Gaan samenwonen	9. Gaan inwonen bij een ander huishouden
4. Uit elkaar gaan en gaan samenwonen	10. Naar institutie
5. Uit elkaar gaan	11. Overige
6. Uit elkaar gaan en terug naar de ouders	

Bijlage 2**Overzicht COROP-gebieden**

1	Oost-Groningen	21	Agglomeratie Haarlem
2	Delfzijl en omgeving	22	Zaanstreek
3	Overig Groningen	23	Groot Amsterdam
4	Noord-Friesland	24	Het Gooi en Vechtstreek
5	Zuidwest-Friesland	25	Agglomeratie Leiden en Bollenstreek
6	Zuidoost-Friesland	26	Agglomeratie 's-Gravenhage
7	Noord-Drenthe	27	Delft en Westland
8	Zuidoost-Drenthe	28	Oost-Zuid-Holland
9	Zuidwest-Drenthe	29	Groot Rijnmond
10	Noord-Overijssel	30	Zuidoost-Zuid-Holland
11	Zuidwest-Overijssel	31	Zeeuwsch-Vlaanderen
12	Twente	32	Overig Zeeland
13	Veluwe	33	West-Noord-Brabant
14	Achterhoek	34	Midden-Noord-Brabant
15	Arnhem / Nijmegen	35	Noordoost-Noord-Brabant
16	Zuidwest-Gelderland	36	Zuidoost-Noord-Brabant
17	Utrecht	37	Noord-Limburg
18	Kop van Noord-Holland	38	Midden-Limburg
19	Alkmaar en omgeving	39	Zuid-Limburg
20	IJmond	40	Flevoland